

HUISDIEREN IN TIJDEN VAN CORONA

Met de 17 miljoen virologen die Nederland inmiddels rijk is, weet iedereen al aardig wat over het coronavirus. Toch beginnen we dit artikel eerst bij de basis.

TEKST: GERRIT HOFSTRA | FOTO'S: SHUTTERSTOCK EN SAŠO TUŠAR

Wat is corona nu precies? Naast een Mexicaans biertje is corona ook de naam van een groep virussen die op hun mantel een groot aantal spikes hebben waardoor ze er onder een elektronenmicroscop wel een beetje als een kroon uitzien. Er zijn heel veel coronavirussen waarvan verreweg de meeste geen of slechts beperkte gezondheidsproblemen veroorzaken. In dit artikel hebben we het echter over een van de uitzonderingen namelijk de veroorzaker van COVID-19: het coronavirus SARS-CoV-2.

Wat is een virus

Een virus is feitelijk niets anders dan een blok genetische informatie (DNA of RNA) in een beschermend eiwitdoosje. Een virus leeft dan ook niet echt. Het enige dat het doet is dat het eiwitdoosje zich hecht aan een eiwit in de wand van onze cellen, waarna het genetisch materiaal in de cel gespoten wordt. Dit genetisch materiaal neemt vervolgens de cel over en laat deze nieuwe virusdeeltjes produceren. Omdat onze cellen in dat proces doodgaan en daarbij allerlei vervelende stoffen vrijkomen, worden wij er ziek van.

Relatie mens-dier

De coronacrisis heeft gevolgen voor de relatie tussen mens en dier. We weten nu dat het verhandelen van (exotische) dieren op drukke en onhygiënische voedselmarkten een kraamkamer is voor gevaarlijke virussen. Een groot deel van de Aziatische

bevolking wil daarom af van deze dierenmarkten. Een heel andere kant is dat het huisdier in coronatijd een steun en toeverlaat vormt voor mensen die meer dan ooit aan huis gekluisterd zijn. Soms zelfs als excuus. In Spanje mocht je zonder goede reden niet meer de straat op, maar het uitlaten van je hond werd gezien als een goede reden. Vandaar dat mensen zelfs een hond huurden om maar even de straat op te kunnen. Het begrip 'hond' werd daarbij flink opgerekt: er zijn mensen gezien die hun geit of schaap uitlieten, tot aan een speelgoedhond en goudvis toe.

Tegelijkertijd is ook het huisdier een potentieel slachtoffer. Bij een volledige lockdown zal dat niet alleen gevolgen hebben voor het uitlaten van dieren, maar ook voor de beschikbaarheid van dingen die dieren nodig hebben om te overleven zoals voedsel, of technische zaken zoals een pomp en een verwarming voor het aquarium of een uv-lamp voor reptielen. En dat is niet alleen omdat het onduidelijk is of de winkels nog wel open zijn (al zal dat net als in andere Europese landen hoogstwaarschijnlijk het geval zijn), maar omdat de goederen niet meer geleverd worden of het land niet meer inkomen. Op dit moment lijkt het gelukkig nog mee te vallen.

Het huisdier als schuldige

Mensen kunnen ziek worden van dieren; de officiële term daarvoor is een zoönose. In verreweg de meeste gevallen is dat vervelend voor de getroffene, maar deze ziektes zijn niet van mens op mens overdraagbaar. Soms verandert het DNA van zo'n ziektekiem zodanig dat mensen wel onderling besmet kunnen worden. Als mensen dan nog geen immuniteit opge-

bouwd hebben, dan is een pandemie, zoals corona, mogelijk. Bedenk wel dat zelfs bij corona het grootste probleem bestaat uit mens-op-mens-besmettingen. Een verbod op het houden en/of importeren van exotische dieren in Nederland heeft daarom ook niet zoveel nut.

Ernstige zoönosen zijn zeldzaam in Nederland. Het RIVM publiceert jaarlijks de *Staat van Zoönosen*. Daaruit blijkt dat in een normaal jaar de belangrijkste bron van zoönosen bacteriële infecties via voedsel zijn. Verder zijn bij de intensieve veehouderij de aantallen dieren zo groot dat een besmetting meteen voor een heel hoge infectiedruk zorgt. De belangrijkste zoönosen via gezelschapsdieren zijn toxoplasmose en waarschijnlijk psittacose.

Kunnen we onszelf beschermen tegen zoönosen?

Ja, dat kan zeker. De eerste stap is hygiëne in de omgang met dieren en dierlijke producten. Dat betekent overigens niet dat je de hond geen knuffel meer mag geven, maar om de beurt een lik van een ijsje nemen, is wat minder verstandig. Opeten van dieren is ook een risico, zeker als die dieren afkomstig zijn uit het wild en het slachtproces nauwelijks gecontroleerd wordt. Het probleem daarbij is dat een ongeluk in China grote gevolgen kan hebben voor Nederland, zoals nu met de coronacrisis wordt aangetoond. We leven nu eenmaal in een wereld met veel mensen, veel menselijke contacten en heel veel verplaatsingen. Het belangrijkste risico in de verspreiding van zoönosen is het vliegtuig, niet het (exotische) dier.

Het huisdier als steun en toeverlaat

Bij gebrek aan wetenschappelijke gegevens moeten we speculeren, maar het is zeer waarschijnlijk dat de positie van een huisdier tijdens een periode van lockdown en beperking

van sociale contacten, alleen maar belangrijker wordt. Het is dan ook erg belangrijk dat de mogelijkheden om het dier op een goede manier te verzorgen optimaal in stand worden gehouden. Aan de andere kant moeten we er ook voor waken dat juist in deze tijd huisdieren als impuls worden aangeschaft, bijvoorbeeld om de kinderen bezig te houden. Het kopen van een dier blijft een ingrijpende beslissing waar goed over nagedacht moet worden.

Kun je corona krijgen van je huisdier?

Uit onderzoek blijkt dat met name katten en fretten het virus ook kunnen doorgeven als ze besmet raken. Honden kunnen wel besmet raken, maar er is nog geen bewijs dat ze het ook kunnen doorgeven. Vogels lijken ook niet besmet te kunnen raken en kunnen het dus al helemaal niet doorgeven. Een besmetting van een mens via bijvoorbeeld een fret kan niet worden uitgesloten. Moet je daarom bang zijn voor contact met een huisdier? Absoluut niet. Mensen zijn in de overdracht van het virus veel belangrijker en daarom ook gevaarlijker. Maar als je klachten hebt, laat dan anderen de dieren (met name katten en fretten) verzorgen, en als je een pension hebt, accepteer dan geen dieren van mensen die corona hebben of verdacht zijn. Het schema op de volgende pagina maakt inzichtelijk wat de huidige stand van zaken is voor huisdieren. En reptielen en vissen? Die lijken geen enkel risico op te leveren.

Conclusie

Corona heeft een grote impact op onze manier van leven, maar het is niet nodig om die impact nog groter te maken door anders met huisdieren om te gaan. Huisdieren zijn goed voor mensen en de coronacrisis maakt dat alleen maar nog duidelijker. Angst voor een huisdier is bijna altijd overdreven. Verstandig met dieren omgaan was ook zonder corona al een goed idee.

De belangrijkste factor in de verspreiding van zoönosen is het vliegtuig, niet het (exotische) dier.